

Månadsnytt

Årgång 21 - Nr 4 - Maj 2005

Sveriges Pensionärsförbund - Seniororganisationen i tiden
Karlskogaföreningen

Förenings- information

m.m.

Sidorna 3-6

Lakan medtages

Sidan 8-9

Bo och Tora Storm hemma efter hjälparbete i Kenya

Sidan 10-11

Om gångdagar och en byxlös äventyrare

Sidan 13

Ullas krönika

Sidan 14

SPF:s resor

Sista sidan

Foto: Stig Adolfsson, KT

Almanackan

(Sparas lämpligen till nästa nummer av Månadsnytt)

Manusstopp för nästa nummer av Månadsnytt, torsdagen den 18 augusti.

Distribution, fredagen den 26 augusti.

Torsdagen den 28 april kl. 14.00

Månadsmöte. Föreningsinformation, SPF:s damkör under ledning av Alice Bernhardsson i en sångarhyllning till våren. Kaffeservering och lotterier. Förhandsanmälan till tel. 302 40 eller 302 88. (**Kafferepet.** Se Månadsmötet)

Måndagen den 9 maj kl. 14.00

Karlskogiana. Träffen.

Torsdagen den 12 maj kl. 14.00

Kafferepet. Träffen

Torsdagen den 19 maj

Vårutflykt till Ånnaboda med tipspromenad.

Lunch samt sång och musikunderhållning.

Anmälan till expeditionen tel. 302 40.

Torsdagen den 18 augusti kl. 12.00

Funktionärsträff. Labbsand. Information, lunch och underhållning.

Tisdagen den 6 september kl. 14.00

Vetgiriga veteraner. Missionskyrkans samlings-sal. Allan Hede: Sällsamheter i den värmländska berggrunden och landskapet. Kaffeservering. Medarr: Medborgarskolan.

Torsdagen den 29 september kl. 14.00

Månadsmöte. Missionskyrkans samlings-sal. Före-ningsinfo. Program. Kaffeservering och lotterier. Förhandsanmälan till tel. 302 40 eller 302 88.

Torsdagen den 27 oktober kl. 14.00

Månadsmöte. Missionskyrkans samlings-sal. Före-ningsinfo. Program. Kaffeservering och lotterier, Förhandsanmälan till tel. 302 40 eller 302 88.

Meddela adressändringar

Expeditionen vill gärna att ni meddelar om ni får ändrad postadress, e-post eller telefonnummer.

Vi hälsar följande nya medlemmar välkomna

Birgitta Frank, Vetevägen 11

Bertil Karlsson, Knut Wistrands väg 2 E

Gunnar Granlund, Lötgårdarna 24

Ann och Ander Svensson, Grusstigen 6, Dfs

Leena och Bengt Farebo, Banfallsv. 29, Dfs

Styrelsen ber att få önska medlemmarna en lugn och skön sommar. Vi träffas vi igen när våra aktiviteter sätter igång i augusti och september.

Redaktionen önskar också Månadsnyttets läsare en angenäm sommar. Nästa nummer utkommer 26 augusti. Välkomna med bidrag, uppslag och synpunkter.

Expeditionen sommarstänger

För att bereda våra duktiga medarbetare på expeditionen sommarledigt stängs vår expedition **fr.o.m. 23 maj - t.o.m. 15 augusti.**

För brådskande frågor och ärenden under sommaruppehållet var god kontakta närmaste ansvarig. Se namn och telefon i Lathunden. Någon förmiddag i veckan kommer det dock att finnas någon funktionär på plats. Brevlådan utanför expeditionen kommer också att tömmas.

Redaktör och ansvarig utgivare: **Bengt Aldén, tel 370 24, 070-604 51 50. E-post: bengt.alden@comhem.se**

Kansli och expedition: **Solbringan, 691 83 Karlskoga. Tel 302 40. Öppen varje vardag kl. 10-12.**

Föreningens ordförande: **Anders Jones, tel 576 18. E-post: anders.jones@telia.com**

Föreningens sekreterare: **Ulla Averås, tel 72 53 00. E-post: ulla.averas@karlskogabredband.se**

Föreningens kassör: **Gunnar Nordström, tel 546 79. E-post: gunnar.nordstrom@mailbox.swipnet.se**

Föreningens Internet hemsida: **www.spf.karlskoga.just.nu**

Föreningens postgiro: **94 41 25-4**

Tryckning: **Karlskoga Grafiska, tel 300 53. E-post: grafiska@telia.com**

Välkommen till vårutflykten i Ånnaboda 19 maj

Traditionsenligt inbjuder vi medlemmarna till en vårutflykt till den vackert belägna friluftsanläggningen i Ånnaboda den 19 maj.

Föreningen bjuder på bussresan. Anmälan görs till expeditionen tel. 302 40. Buss avgår från Busstationen kl. 11.00. Vid anmälan får man uppgift på vilka andra påstigningsplatser det finns

De som vill kan promenera runt på tre olika tipspromenader av olika svårighetsgrad och längd. Därefter kan man inta en välsmakande lunch och lyssna till en stunds underhållning innan det är dags för hemfärd. Inge Liljegren och Lennart Pepa står som värdar för utflykten.

Åldersfördelning m.m.

Per den 30 mars hade vår förening 1461 medlemmar! Åldersfördelningen är 51-55 år = 1, 56-60 år = 5, 61-65 år = 115, 66-70 år = 373, 71-75 år = 305, 76-80 år = 286, 81-85 år = 235, 86-90 år = 108, 91-95 år = 23, 96-100 år = 10.

Därav är 807 kvinnor och 654 män. I procent 55,2 kvinnor och 44,8 % män.

Cirkelverksamheten

Nu har våren kommit igång på allvar och de flesta av våra cirklar har slutat sin verksamhet eller kommer att sluta den närmaste tiden.

Liksom tidigare år har många cirklar pågått hela vintern. De flesta i samarbete med Studieförbundet Vuxenskolan. Exempel är inom Körsång, Vi sjunger tillsammans, Min musik, Internationell dans, På äldre dagar, Lappteknik, Vi läser om Danmark, Yoga, Kafferepet och Karlskogiana.

Det finns säkert många medlemmar som har idéer om ytterligare cirklar. Ett sådant önskemål är en nybörjarkurs i bridge. Ni som har synpunkter och önskemål angående vår cirkelverksamhet inför kommande "termin" hör av Er till mig eller till vår expedition. Förslag på lämpliga kursledare mottages också gärna. Information om kommande cirklar i höst kommer i nästa nummer av Månadsnytt efter sommaruppehållet.

Till sist önskar jag alla en varm och skön sommar

Arne Arvidsson, tel. 511 84
Ansvarig för cirkelverksamheten

Funktionärsträff 18 augusti

Alla funktionärer inbjuds den 18 augusti till den årliga upptaktsträffen på Labbsand. Förutom välkomsthälsning blir det information om höstens aktiviteter från samordnarna för de olika aktiviteterna. Lunch och underhållning avslutar det hela. Funktionärerna får separat kallelse.

Nyinvesteringar på Träffen

Under våren har ett nytt kyl- och frysskåp inköpts till Träffen. Det gamla hade nämligen tjänat ut. Förslag finns också för att införskaffa en ny och bättre ljudanläggning och framgent finns planer för en ommålning av lokalerna

Lasarettets Vårmarknad

Den 18 maj inbjuder Lasarettet SPF med utställare till den numera årliga Vårmarknaden i Lasarettets foajé. De medlemmar som vill vara med och visa och sälja sina alster kan kontakta Lennart Johannesson, tel. 510 14. Marknaden pågår mellan klockan 09.00-16.00. Utställningsbord kan ordnas på plats.

Krukmakargården på Träffen

Lördagen den 19 mars visade Krukmakargården ett vackert och uppmärksammat urval av sina nyheter på Träffen. Christel och Lennart visade prov på sitt stengods och Annika ett urval av sina glassmycken.

Familjeföretaget Krukmakargården som består av mamman Christel och Lennart och Annika är sedan många år en etablerad hantverksinstitution i Karlskoga.

Lennart Eisenhardt med en del vackra stengodsskålar.

Innehållsrikt månadsmöte

Månadsmötet den 31 mars blev en innehållsrik och förhållandevis välbesökt historia. Efter att Inge Liljegren hälsade såväl gäster som medlemmar välkomna var det ordföranden Anders Jones tur att lämna rapporter från styrelsearbetet.

Därefter var det Lennart Avesands tur att berätta lite om det trafiksäkerhetsarbete som han är delaktig i som SPF:s representant i kommunens arbete för en säkrare trafikmiljö. Han betonade också vikten av att cyklister ska använda cykelhjälm när de i sommar ger ut sig ut i trafiken. Särskilt viktigt är detta för oss pensionärer betonade Avesand.

Inge Liljegren, Jerker Stomsjö, Arne Arvidsson och Gunnel Karlsson.

Gunnel Karlsson på piano och Jerker Stomsjö svarade sedan för en uppskattad underhållning där Gunnel spelade och Jerker läste upp dikten Åkallan av den finlandssvenske författaren Elmer Diktonius, samt Harry Martinssons dikt Islossning och ett kapitel ur August Strindbergs Hemsöborna. Som avslutning spelade Gunnel Karlsson tio landskapsmelodier där det gällde för medlemmarna att gissa vilka landskap de representerade. Ett nog så klurigt prov som dock många tycktes klara av.

Distriktsordförande Mats Otterström tog därefter till orda och tackade för inbjudan att komma till Karlskoga.

- Jag har nu varit distriktsordförande i ett år och det har varit ett stimulerande uppdrag. Örebro-distriktet består f.n. av 28 lokalföreningar med totalt 6324 medlemmar och där är ju Karlskoga den ojämförligast största med sina 1461 medlemmar.

- Som jag ser det är en av våra uppgifter i pensionsföreningarna att bygga upp ett nätverk som för många kan bli en ersättning för det nätverk vi hade på våra arbetsplatser. Det kan ske genom

olika sammankomster, resor, kurser och fritidsaktiviteter. Karlskogaföreningen är i många avseenden mycket välskött och då inte minst när det gäller den administrativa sidan, betonade Otterström.

Efter en avslutande genomgång av medlemsavgifter till förbund

Mats Otterström

och distrikt passade Ingrid Jansson på att ställa frågan.

- Behöver vi ett distriktsförbund? Detta med hänsyn till att våra kostnader till distriktet går på cirka 51.00:-/år, och vad vi tycker vi får ut av de pengarna.

Detta utmynnande naturligtvis i ett försvar från Otterströms sida i att det bl.a. finns ett behov av en instans mellan förbund och lokalföreningarna.

Erna Bohlin läste Fröding

Lördagen den 2 april medverkade Erna Bohlin på Lördagsträffen med att läsa Gustaf Frödings dikter och berättade lite om hans liv.

Erna Bohlin.

Gustafs farfar, den myndige brukspatronen, hade genom framgångsrika affärer skaffat sig en förmögenhet med gårdar och industrier. När farfadern dog övertog äldste sonen Ferdinand, som var Gustafs far, chefskapet över Alsters herrgård och industri. Den 22 augusti 1860 föddes Gustaf som det fjärde barnet i syskonskaran. Men pap-

pan hade inte samma sinne för affärer som farfadern och detta ledde bl.a. till att familjen fick flytta från Alsters herrgård och fadern begav sig en period utomlands och insjuknade efter en tid. Mamman fick problem med nerverna efter Gustafs födelse. Hans uppväxt blev därför inte den bästa.

Efter misslyckade studier i Uppsala och arvet förlösat flyttade Gustaf med modern in i en liten hyreslägenhet i Karlstad, där han bl. a. medverkade med dikter i Karlstads-Tidningen.

Fröding fick sitt stora genombrott som diktare med diktsamlingen Guitarr och dragharmonika. Sedan kom han att utvecklas till en av vår tids stora diktare och lyriker. Tyvärr drabbades också Gustaf av sinnessjukdom vilket gjorde att han ofta vistades på olika sjukhem. 1911 avled den folkkäre skalden Gustaf på Gröndal endast 50 år gammal.

Som avslutning läste Erna Bohlin på ett utmärkt sätt dikterna I valet och kvalet, Skalden Wennerbom, Jägar Malms hustrur, Tre kärringar i en backe, Äktenskapsfrågan, Dumt folk m.fl.

För sitt framförande belönades Erna med livliga applåder och en gåva.

Piraten, ”tandläkarens man”

Vid Vetgiriga Veteraners aprilmöte berättade Per-Erik Nilsson initierat och mycket engagerat om Fritiof Nilsson Piraten, inte så mycket om hans författarskap, men desto mer om hans liv och leverne. Per-Erik är en stor beundrare av Fritiof Nilsson Piraten och hans berättarkonst.

Redan som barn fick Per-Erik höra talas om och delvis lära känna Fritiof Nilsson och hans fru Tora Nilsson. Tora var tandläkare i fiskeläget Kivik och under sin folkskoletid blev Per-Erik liksom hans skolkamrater kallade till Tora för undersökning och olika tandåtgärder.

Hennes man upplevdes allmänt vid den tiden som

Per-Erik Nilsson.

en kuf. Han hade ju inget riktigt arbete och han vandrade söndagsklädd omkring i bygden utan några egentliga ärenden och med en baskerliknande huvudbonad. Han hade visserligen skrivit några böcker med anknytning till bygden men dessa hade inte mottagits positivt eftersom man upplevde att han hade smutskastat en rad kända personer i bygden.

Redan under sin uppväxt- och studietid hade Fritiof uppträtt avvikande och stötande i förhållande till dåtidens normer. Han blev bl.a. relegerad från Ystads läroverk på grund av bristande vördnad för Fäderneslandet och Den heliga skrift. Dessutom hade han uppträtt i sällskap där vin, kvinnor och sång förekommit.

Han var dock mycket begåvad. Vid 17 års ålder deltog han i en riksomfattande novelltävling som han vann. I tävlingen deltog bl.a. Vilhelm Moberg som kom först på 17:e plats. Efter att ha provat på lantbrukslivet och livet till sjöss en kort tid bestämde han sig för att som privatist läsa in gymnasiekursen vilket han gjorde på en termin. Han blev faktiskt student ett halvt år före sina tidigare klasskamrater i Ystad. Han fortsatte därefter på rekommendation av en släkting att studera juridik. Dina studieskulder kommer Du med Ditt leverne endast ha möjlighet att betala om Du studerat juridik eller medicin ansåg släktingen. Efter fyra års studier tog han år 1918 vid 23 års ålder sin juris kandidatexamen vilket skedde på kortare tid än vad som var normalt på den tiden. Detta betydde dock inte att han bara ägnade sig åt studier. Tvärtom ägnade han en betydande del av dessa fyra år åt ett utsvävande studentliv där Fritiof oftast var huvudpersonen. Under dessa år kom han också i kontakt med de två kvinnor (Karin och Tora) som han senare skulle komma att gifta sig med. Vid den tiden hade Karin och Tora dock inga varmare känslor för Fritiof.

Efter juridikstudierna i Lund blev Fritiof praktiserande advokat först i Stockholm och sedan i Tranås där han var verksam i nära 10 år. Under dessa år började han så smått skriva på den novellsamlingen, som under namnet Bombi Bitt och Jag publicerades 1932. Boken blev en stor succé. Den såldes i 18000 exemplar under mindre än ett år efter utgivningen, ett antal som endast Selma Lagerlöf tidigare uppnått. Det stora antalet sålda exemplar innebar goda inkomster för Fritiof Nilsson som efter detta bestämde sig för att bli författare på heltid. Efter debutboken följde boken Bock

i Örtagård (1933) som också blev en stor succé. Andra välkända böcker är Bokhandlaren som slutade bada (1937) och Tre terminer (1943), den sistnämnda Per-Eriks favoritbok.

Efter de inledande succéböckerna drabbades Fritiof av prestationsångest vilket han försökte dämpa med alkohol. Hans alkoholberoende blev med tiden ganska stort och han fick det allt svårare och svårare att leva upp till det avtal han hade med Bonniers. Hans sista böcker nådde ej heller upp till den höga litterära nivå som kännetecknade de ovan nämnda.

Fritiof Nilsson Piraten dog 1972. På hans gravsten står skrivet:

Här under är askan av en man som hade vanan att skjuta allt till morgondagen. Dock bättrades han på sitt yttersta och dog verkligen den 31 januari 1972.

År 1982 bildades Fritiof Nilsson Piratensällskapet som idag har fler än 4000 medlemmar, varav Per-Erik självklart är en.

Det var en upplevelse att få lyssna till Per-Erik och hans berättarkonst, som lite påminner om Piratens. De närvarande njöt till fullo av Per-Eriks

berättelse och efteråt vid kaffet var det många som kom fram till Per-Erik och tackade för hans proffsiga och underhållande presentation. Per Leksell avslutade mötet på sedvanligt sätt med att tacka och överlämna några väl utvalda vinflaskor.

Text o foto: Allan Hede

Vattenhjulen i Bofors

Efter Månadsnyttis uppmärksammade artikel i oktober förra året om de gamla vattenhjulen vid Strömsbro och deras förfall håller det nu tydligen på att hända någonting.

Gamla Brukspojkers Klubb har nämligen engagerat sig i frågan och om markområdets nya ägare kommunen tillåter, har de för avsikt att hjälpa till med att ta bort den sly som växer på området. Intresserade kulturarbetare inom SPF är också välkomna att göra en insats. Tidpunkt och kallelse kommer att införas som föreningsannons i lokal-tidningarna.

Ert trafikombud vill inför våren och sommaren ge Er följande information.

Övergångsställen och cykelöverfarter

Vem är gående:

Gående är den som går.

Detta gäller alltså även den som:

- Leder cykel, moped eller mc
- Skjuter barnvagn eller rullstol
- Själv kör eller åker rullstol
- Åker rullskidor, rullskridskor eller spark.

Vem är fordonsförare:

Fordonsförare är den som för fordon på hjul, band eller medar.

Detta gäller alltså även den som:

- Cyklar och åker moped
- Rider

Vad gäller då vid ett obevakat övergångsställe (alltså ej bevakat med trafikljus):

Gående:

Du skall ta hänsyn till fordonens hastighet och hur nära de är, när Du skall gå ut på ett övergångsställe.

Korsa körbanan eller cykelbanan utan onödigt dröjsmål.

Fordon:

Du har väjningsplikt mot gående som har gått ut på eller just skall gå ut på ett obevakat övergångsställe.

Du skall anpassa körningen så att Du kan stanna innan övergångsstället.

Du får köra vidare endast om det kan ske utan fara eller hinder.

Observera att enligt ovan är en cykel ett fordon.

En cykel har också väjningsplikt!

En cykel har även väjningsplikt då man kommer på en cykelbana som korsar en väg. Gäller även om det finns särskilda markeringar på vägbanan för cykelöverfart.

Om man däremot leder cykeln på ett övergångsställe, så är man enligt ovan gående.

*Lennart Avesand
SPF:s trafikombud*

Inför ”Sommarlov”

Anders Jones, ordförande

Ja, då har vi snart avverkat den första halvan av verksamhetsåret 2005. Konstigt nog så känns det som om det inte hänt så mycket under de gångna månaderna. Men det kanske beror på att jag själv har ”vuxit in” i ordföranderollen på ett sätt som gör att det mesta ”flyter på” på i vanlig ordning.

Ta till exempel Årsmötet i början av februari. Visst gick det bra? ”Härlig är jorden” under parentationen sjöngs på ett sätt som Missionskyrkan knappast tidigare upplevt. Vilken samhörighetskänsla detta gav. Och det är väl ändå det som ligger till grund för en förenings betydelse för medlemmarna. Det är också viktigt att det finns lite gemyt i ett föreningsarbete och det märktes inte minst under den efterföljande kaffestunden.

Styrelsemötena kännetecknas också av en viss gemytlighet med ”högt i tak”, men ändå innehåller de en styrsel som ger resultat.

Jag bläddrar ibland i gamla Månadsnytt, för att få idéer om något utvecklingsbart. Flera gånger har jag stannat upp vid referatet av Vetgiriga Veteraners program ”Karlskoga under Krigsåren”! (Se Månadsnytt Nr 4 år 2003!) Då samlades inte mindre än 105 medlemmar som engagerat deltog i framförandet av 26 olika programpunkter. Jag har funderat över om vi inte skulle kunna återuppta det ämnet.

För att återgå till styrelsearbetet som jag tycker fungerar på ett bra sätt så vill jag med några ord presentera deltagarna. Vice ordföranden Inge Liljegren planerar månadsmöten och årsmöten, Annabodaträffen och Julfesten på ett alldeles ypperligt sätt.

Sekreteraren Ulla Averås som använder pennan å det snabbaste och får med allt väsentligt från våra styrelsemöten liksom välvalda inlägg i debatten. Även allt förarbete inför styrelse- och årsmöten inte att förglömma. Birgitta Hede är ny i styrelsen och reserv för Ulla som sekreterare.

Kassören Gunnar Nordkvist är också ny i ämbetet, med en gedigen datakunskap som klarar av det mesta. Adjungerad i styrelsen sedan flera år är

Bengt Aldén som ansvarig för Månadsnytt. Han får beröm för sitt arbete med tidningen och föreningen. ”Expeditionsförestandare” Lillebil Sucksdorff arbetar med att samordna expeditions alla uppgifter.

Per Leksell har nu arbetat ett antal år med Vetgiriga veteraner. Nu har han även Allan Hede som vapendragare. De gör en god insats med de programpunkter som erbjuds varje månad under säsongen!

Klas Sjöberg tar hand om Träffen med allt vad det innebär. Varje lördag anordnas någon form av aktivitet och tillströmningen av gäster är oftast mycket god.

Lennart Johannesson, har nu efter 7 år som kassör övertagit ansvaret för ”Friskvård” med Badminton, Biljard, Boule, Bridge, Golf, Gymnastik, Internationell dans och Yoga. Nytt Trafikombud är Lennart Avesand som vi hoppas och tror skall engagera och informera våra medlemmar i trafiksäkerhetsfrågor.

Ny på Studiecirkelsidan är Arne Arvidsson med uppgift att hantera och uppfylla önskemålen om nya cirklar inom olika områden. Thua Eriksson har hand om Vårdinnor och Vårdar.

Naturligtvis finns det flera områdesansvariga som utför ett mycket värdefullt arbete i föreningen. Jag kan då inte låta bli att nämna Tore Olsson och hans ”gäng” som tar fram ”Lathunden” och Jan-Erik Averås som basar för Valberedningens viktiga arbete.

Har Ni några frågor om vårt arbete eller önskemål, så är Ni välkomna att ta upp detta med oss i styrelsen eller övriga ansvariga.

Till slut önskar jag och styrelsen Er alla i SPF Karlskogaföreningen en skön och avkopplande sommar. Ha det så bra!!

Lakan medtages

Orden i den här rubriken är säkert ett begrepp för många av oss. Så heter nu Svenska turistföreningens, STF, årsbok 2004 och den handlar om vandrarhemmen. En övernattnings på vandrarhem innebär än idag att man bör ha lakan med sig. Smutsiga sovsäckar har aldrig tillåtits. Och därmed sätts standarden: Vandrarhemsboendet skall vara rent och pryddligt för allas trevnad.

Så här började det

Alltsedan starten 1885 hade STF mest haft fjäl- len i fokus, men 1932 beslutade man att våga ste- get och satsa på ett rikstäckande nät av enkla logi- ställen för att hjälpa resenärer som ville lära känna sitt land.

Grundidén hade fötts i Tyskland redan 1912. STF startade på försök och det första vandrarhem- met invigdes i Gränna 1933, men det blev snabbt en succé. Inom loppet av några år erbjöds logi på hundratals svenska orter. Boendet var knappast förstklassigt. En enkel säng i en skola, en fören-

ingslokal eller någon gästfri gård var vad som er- bjöds. Egna lakan skulle helst medföras. STF:s medlemmar fick rabatt på priset.

Ett vandrarhem kommer till

Vi saxar fritt ett minne från 1941, då en STF- assistent besökte Avesta:

”... nere vid älvstranden fick jag syn på några Avestakullor, som låg och klappade kläder. Jag fick ett infall att gå ner och prata med dem. Vi pratade hit och dit (om vandrarhemsidén), när plötsligt en av dem sa: ”Gå till kamrern på Avesta järnverk - han vet allt om stan och kan inte han hitta någe så kan ingen.”

Det visade sig vara ett bra tips. Den knarrige ”kamrern” var sedan länge medlem i STF och kon- taktade direkt Greta Karlsson på Tolvmangården i Krylbo, som varit Erik Axel Karlfeldts föräldra- hem. Där inrättades ett vandrarhem, som sedan Greta Karlsson med bravur förestod i 25 år.

Höga besöksiffror

Omberg/Stocklycke är det enda av nuvarande ca 315 vandrarhem, som fortfarande är och varit i bruk sen starten 1935.

När det gäller be- sökssiffrorna är det nog storstadshemmen som har rekordet. För 2003 redovisar i Stockholm Zinkens- damm (rekommende- ras av författaren) 91 522 gästnätter och populära af Chapman på Skeppsholmen 83 735. I Göteborg hade Slottsskogen 33 438 och trevliga Torrekul- la 18318.

Utländska gäster är också många. De kommer främst från Tyskland och så från

Interiör från sovsal i Medborgarhuset i Stockholm 1940.

Mottot Känn Ditt land förverkligades. Här en bild från STF:s vandrarhem i Brevens bruk på 1950-talet.

våra nordiska grannländer Danmark och Norge förstås.

Vad utmärker vandrarhemsgästen?

Årsboken citerar en van vandrarhemsgäst, Calle Moberg. Tre egenskaper utmärker inte alla men väldigt många: De är inte rädda för folk, de gillar folk - pratar mer än gärna bort en stund, de tycker om variationen, det särpräglade, det personliga bostället och skyr den enformiga anonymiteten på hotell.

Det är alltså inte bara priset som spelar roll, utan också att ha kontakt med trevliga människor och kanske träffa till och med ägaren. Det blir svårt inte minst om ägaren heter herr Hilton eller madam First Hotels.

Tjänar många olika ändamål

Det är inte bara turister och upptäckare, som gästar vandrarhemmen. Eller vad sägs om folk som åker till Bråtadal/Svarträ i Halland därför att de är konsumenter av billiga kläder och billigt allt möjligt. Där ligger nämligen Ullared och det enorma billighetsvaruhuset Gekås numera även omgivet av andra lågprisförsäljningar. Själv står jag, artikelförfattaren, i begrepp att pröva vandrarhemmet i

Jakobsberg/Barkarby i anslutning till tidiga avgångar och sena ankomster till Arlanda då bilvägen endast är 30 minuter.

Ann Johansson i Leksand delar in vintergästerna i fyra grupper: handelsresandena, byggjobbarna, släktforskarna och hockeyfantasterna samt inga barn. På sommaren är det folkmusikerna, familjerna och de medelålders paren.

Till sist åter till lakansfrågan. Citat ur årsboken:

”För en tid sedan visades på TV en kurs i svenskeri – ett antal invandrare skulle läras upp i svenska seder, bruk och umgängesregler. Examensprovet var att på ett naturligt sätt kunna säga ”Jag har egna lakan med mig.”

Egna lakan – det är Svenskt, det är Vandrarhem.

Fotnot: I Karlskoga har tyvärr STF inte längre något vandrarhem sedan förutsättningarna vid Grönfeltsudden försvunnit. Hos oss har rollen tagits över av Folkhögskolan, som bedriver en utmärkt vandrarhemsverksamhet.

*Text: Jan-Erik Averås
Underlag och bild: STF årsbok 2004*

Bo och Tora Storm hemma efter hjälparbete i Kenya

Paret Bo och Tora Storm är nu hemma från en sexveckorsperiod som hjälparbetare i Kenya, en period som mestadels inneburit hårt arbete i ett påfrestande klimat, men arbetet har också väckt många tankar. Kenya är ett land som präglas av överbefolkning, arbetslöshet och fattigdom.

Hjälparbetet är ett projekt i samarbete mellan Rotarys läkarbank och Kenya Ear Foundation, en stor inhemsk hjälporganisation, där deltagarna som ersättning får resa, mat och husrum.

Bo arbetade först som tandläkare på ett missionssjukhus nära Viktoriasjön och ekvatorn, ett tätbefolkat område med mycket varmt klimat och ofattbart fattiga småbönder.

De sista veckorna tjänstgjorde han ca 15 mil därifrån på ett sjukhus som får besök 2 gånger per år av tandläkare. Sedan kolonialtiden finns där sto-

Arbete på kliniken.

Väntande patienter.

ra théplantager men även mindre odlingar. Detta gav många en efter afrikanska förhållanden hygglig försörjning, men med en arbetslöshet uppemot 50 procent är fattigdomen ändå stor.

- Till mottagningen kom både barn och vuxna i en aldrig sinande ström. Huvudanledningen var tandvärk, svårigheter att äta eller inflammationer. Uppställda på långa led hade barnen oftast förundersökts ute på skolorna i ett raskt tempo. De allvarligaste fallen fick sedan komma till behandling. Kariessituationen hos både barn och vuxna är katastrofal, då tuggandet på sockerrör är en del av basfödan för många. Tandborste och tandkräm är en ekonomisk utopi för de flesta.

- Patienternas tacksamhet till trots, kändes det många gånger tungt att dra ut viktiga tänder som gått att bevara. Trösten är att många befriats från värk och lidande som för oss är svårt att fatta. Många vuxna ville gärna se eller ha de utdragna tänderna för att konstatera att allt var borttaget, beroende på tidigare dåliga erfarenheter hos lokala "hjälpare".

- Tragiskt exempel var den unga kvinna som trodde sig ha rotrester kvar efter en tidigare utdragning hos byns "medicinman". Svullnaden kom tyvärr i stället från en rel. vanlig tumör som enligt läkaren på sjukhuset svarade mycket bra på cellgiftsbehandling, men hennes avsaknad av pengar till medicin ledde till att behandlingen uteblev. Ekonomin styr där på ett brutalt sätt liv och död, konstaterade Bo Storm.

Tyvärr ingen varbildning utan en tumör.

Över 500 utdragningar med en topp på 42 stycken på en dag är på ett sätt ett sorgligt facit. Hopp finns dock för några. På skolbarn från en närbelägen boardingschool (bättre bemedlade) gjordes ca 130 enkla fyllningar och försök till förebyggande information.

- Egentligen skulle sjukhusen ha en liten avgift per tandläkarbesök, för barn cirka fem svenska kronor. När vi skulle åka hem förväntades det att barnens avgift betalades av den besökande tandläkaren, vilket också blev fallet denna gång, berättar Bo Storm.

Tänk er att våra tandläkare i Sverige betalar ert tandläkarbesök. Oh ljuva tanke! Redaktörens anm.

Tora Storm, pensionerad barnmorska, som på eget initiativ följde med deltog i sjuksköterskeutbildning, mödrahälsovård, förlossning och mobila enheter med förebyggande uppgifter långt ut i byarna. Kvinnornas livsvillkor är hårda, till stor del kulturellt betingade.

- Men de har trots detta en värdighet och utstrålning som väcker beundran, säger Tora Storm.

Text: Bengt Aldén

SKA DU SÄLJA DITT HUS?

MED VÅR SÄLJARFÖRSÄKRING SLIPPER DU DYRA EFTERRÄKNINGAR.

Som säljare av din villa är du ansvarig för fel som upptäcks hela tio år efter att du har sålt huset. För att undvika obehagliga överraskningar har vi därför en särskild Säljarförsäkring. Den omfattar en professionell besiktning och ger dig ett ekonomiskt skydd under de tio år som du ansvarar för dolda fel, dvs fel som varken du eller besiktningsmannen lyckats hitta. Besiktningen innebär även att vi kan sätta etiketten Varudeklarerat på ditt hus. Det gör att ditt förtroende som säljare ökar och ditt hus blir mer attraktivt.

Försäkringsgivare: *Anticimex försäkringar AB*

SVENSK FASTIGHETSFÖRMEDLING

Bergsmansgatan 4, Karlskoga

Tel: 0586-552 00

E-post: sf.karlskoga@svenskfast.se

www.svenskfast.se

En del läser med öronen!

Det finns gott om människor som av olika skäl inte kan läsa tidningen på egen hand.

Synsvårigheter, rörelsehinder, dyslexi kan vara orsaken.

Nu kan du lyssna på din tidning istället.

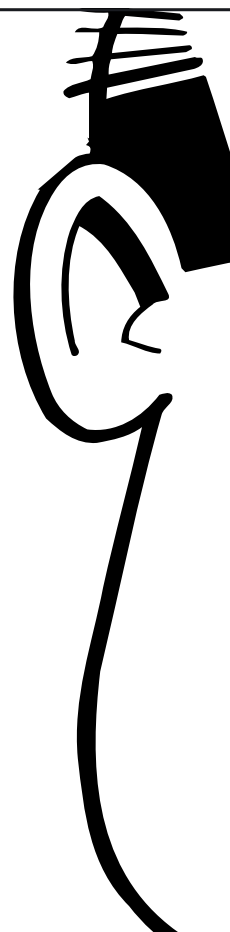
**Provprenumerera
3 månader
för endast**

160:-

Vill du ha mer information
eller en provkassett ring

0586-72 13 00

**Karlskoga
TIDNING**

Handla tryggt hos Ljudfabriken - Euronics Karlskogas största butik för Bild & Ljud.

Vi säljer och servar med ansvar - Två års garanti - Egen serviceverkstad.

Hos oss hittar du det breda utbudet av

TV - Stereo - DVD - Kameror - Satellit & Digital TV m.m.

Vi utför även installationer av såväl TV-antennar, ljud- och bildanläggningar
i både offentlig och hemmamiljö.

EURONICS

Ljudfabriken

Utmed E18 - Örebroutfarten • Telefon 0586-572 40 • www.ljudfabriken.se

Om gångdagar och en byxlös äventyrare

Sammanställt av Bertil Edling

Maj månad eller Blomstermånaden som den kallas i Bondepraktikan står för dörren. Månaden inleds i år med Bönsöndagen. I medeltida skrifter kallades dagarna mellan bönsöndagen och Kristi Himmelfärdsdag för ”gångdagar”. Detta därför att människor under katolsk tid under klockringning och bönläsning gick omkring på åkrar och ängar med helgonbilder för att få himlens välsignelse och tillförsäkra sig en god skörd. Till ”gångdagarna” hör **korsmässodagen** (3 maj) Den dagen skulle i västra Götaland och Svealand kreaturen släppas ut på sommarbete. Det var säkerligen önskvärt för i gamla tider nådde foderbristen då sin kulmen. ”**Korsmässovinter**” är ett uråldrigt namn på den köldperiod som ej sällan brukar inträffa vid denna tid.

Den 4 maj för nästan 200 år sedan, nämligen år 1808 rymde från Örebro slott en redan på sin tid legendarisk yrkestjuv. Enligt myten var han en slags ädel rövare som stal från de rika och gav till de fattiga, drog dåtida Kongl. befallningsmän och klumpiga ”Gewaldiger” -vanligt tyskt ord i början på 1800-talet för polismän vid näsan och lyckades rymma ur de mest välbevakade fångelser. Legendan visste också att berätta att han hade ett otal skattgömmor i stenrosen, gamla ihåliga träd och djupa skogstjärnar. Men till skillnad från riktige Robin Hood uppträdde han mestadels i kvinnoförklädnad. Hans namn var egentligen Lars (Larsson) Molin men för den stora allmänheten är han mest bekant under namnet **Lasse-Maja**.

Lasse-Majas rykte som en tjuv som stal från överklassen och lyckades rymma från överheten byggde han delvis själv upp genom sin biografi ”Lasse-Majas besynnerliga öden”. Den utkom i åtskilliga upplagor och tilltalade starkt allmänheten genom sin blandning av romantik och verklighet. Vem var då Lasse-Maja? Moderna historieböcker karakteriserar honom som en romantiserad förbrytare och transvestit. Tidigt

inledde han stöldturnéer kring Mälaren. Hans lärromästare var en beryktad stortjuv Silver Jan som lärde honom att ”taga från de rika och ge till de fattiga”. Hans specialitet blev att klä ut sig i kvinnokläder dels för att lura förföljarna och dels för att han trivdes bäst så. Men sedan han stulit silver i Järfälla kyrka dömdes han till livstids fängelse på Karlstens fästning på Marstrand. Där skötte han sig exemplariskt och sommargästerna tilläts besöka honom och lyssna till hans fantasifulla berättelser. Han fick t.o.m träffa kronprins Oskar. 1839 benådades han och slog sig ned i Arbogatrakten. När han inte var på turné (dock ej av kriminell karaktär längre!) och berättade om sina ”äventyr” för en hänförd allmänhet!

Men hur var det nu med Lasse-Maja och Örebro slott i maj 1808? Jo, han hade förts till slottet för rannsaking och i väntan på den kastats i slottets fångvalv. Där träffade han Per Helander. De bröt sedan med hjälp av insmugglade verktyg upp gallret i skorstenspipan över eldstaden, där de kröp in och hamnade i kvinnofolksavdelningen. Kvinnorna gömde dem. Larm gick strax efteråt att två fångar flytt under natten. Fångvaktarna letade överallt och minutiöst utom i kvinnoarresten! Sedan kunde Per och Lasse med hjälp av en järnstång som kvinnorna tidigare gömt undan bryta upp gallergluggen mot vallgraven och ta sig ut i friheten. I fångjournalen på slottshäktet kan man läsa: ”4 maj – Lars Larsson på ett illlistigt sätt rymt ur arresten och har alltsedan oaktat all möjlig anstalt om dess efterspanande icke ännu kunnat ertappas”.

Örebro slott omkring 1800. Fångvalen låg längst ned i tornet t.v. Gravyr av J.F. Martin.

Om en krönikörs vedermödor . . .

Nu sitter jag här och våndas över ett tomt papper, som måste fyllas med något (helst klokt och vettigt) läsbart till Månadsnytt.

Jag undrar hur många av oss som någonsin funderar över hur mycket arbete som vår redaktör Bengt Aldén har varje månad för att vi skall få vår tidning. Det är insamlig av material, redigering, korrekturläsning och inte minst övervakning av tryckningen. Nåväl, nu reser han och hustrun Inger på en välbehövlig solsemester, så nu gäller det att alla manus måste lämnas in mycket tidigare än vanligt och innan han åker iväg och här kommer mitt bekymmer in - vad sjutton skall jag nu skriva om.

Javisst att våren kommit så sakteliga, men det är ju inget att skriva om – det är ju bara att titta ut genom fönstret så kan man konstatera att krokus och diverse andra blomster tittar upp lite här och var, plus att solen värmer och att dagarna blir längre förstås.

Jag får ta mina nyinköpta kvällstidningar, som numera kommer på morgonen, till hjälp. Kanske något nytt av intresse har timat i vårt rike.

I Aftonbladet braskar rubriken "Lasermannen om sitt nya liv". Det är en egendomlig företeelse som dykt upp på senare tid, att man ger utrymme i våra media åt svåra förbrytare som får "tala ut". För någon tid sedan visades ett långt TV-program på bästa sändningstid om och med den s.k. "Helenmördaren" i Hörby. Efter hans ohyggliga brott borde han väl förpassas långt in i glömskans vrår – och hur upplever de anhöriga till de stackars offren denna publicitet?

Expressen redovisar en lista över utrotningshotad mat, som vi kanske inom en inte alltför avlägsen framtid måste avvara. Vad sägs om: **Kalakukko** – ett bröd från Finland fyllt med fisk och fläsk (?) eller **Haviar**, torkade fiskägg i bivar från Turkiet, **Oscypec**, fårost från Polen, eller den ungerska **Mangalica**-korven m.fl. livsmedel som knappt går att uttala.

Ja, det blir att försöka hitta på något annat i matväg. Men mitt lilla hushåll överlever nog!

I påskhelgen hade jag laddat upp med flera nya böcker från biblioteket i tro att påsken skulle bli grå och kall och alltså en läshelg. Men trots solen och värmen hann jag åtminstone med ett par böcker, bl.a. Tamara Mc Kinleys: "I stormens öga". Hon var ju författare till bestsellern "Mathildas sista vals" så det var med stor förväntan jag slog upp den här nya romanen. Men, men – jag börjar väl bli gammal, för den s.k. intrigen var minst sagt snårig. Eller vad sägs om följande: Bokens huvudperson kommer efter andra världskriget tillbaka till Australien där hon föddes. Som sexåring flyttade hon till England med sin mor. Kvar i Australien finns den elaka 18 år äldre systemen. Nu vill alltså den yngre systemen söka sina rötter. Så småningom upp-dagas att storasystemen är hennes mor och att det finns ytterligare en kvinna som visar sig vara hennes bortadopterade tvillingsyster. Rörigt? Ja, minst sagt och dessutom invävt i ett snår av mer eller mindre underliga individer. Enda behållningen av den här historien är en oändlig trötthet!

Nej, ut i vårvädret istället!

Hej då!

Ulla C

Valborg borde vara
nyårsafton.
Det är ju då året
börjar på nytt.

Ur
Gunilla Dahlgrens
LILLA
FRUNTIMMERS
BOKEN

Vad är kärlek?

Kärleksvisor kallas höga om de påstår att ett öga är liksom en liten duva eller kanske som en druva.

Kärlekens besvärligheter mäts med termometer och man söker gradera och i ord verbalisera.

I epistel till Korinter prövar Paulus med finter och av trenne vill han kalla kärlekens som störst av alla.

Kärlek vaknar till när våren utav sol och värme når en punkt där tjocka ytterkläder inte längre ögat gläder.

Kär var gamla klockarkatten men förvisso ej i vatten.
Gjorde sina små bedrifter som lär ha berott på drifter.

K.G.

Bonden sitter på trappan och äter under det att han iakttar tuppen som springer och jagar en höna. Plötsligt kastar bonden ut en brödbit framför fåglarna varpå tuppen tvärstannar direkt och plockar upp den.

- Oj, oj, oj, suckar bonden. Måtte jag aldrig bli så hungrig . . .

Han:

- Det finns två män jag verkligen beundrar!

Hon:

- Jaså, och vem är den andre?

Kalle och Henry satt och filosoferade en dag.

- Jag skulle gärna vilja veta hur många av mina släktingar som är i livet, sa Kalle.

- Var det inget värre? Skaffa dig en sommarstuga på Västkusten så får du snart se, svarade Henry.

- 1978 sprang jag Stockholm maraton två gånger.

- TVÅ GÅNGER?

- Ja, första och sista gången!

- Herrn, ge mig 500 kronor så räddar ni livet på en rejäl och skötsam man.

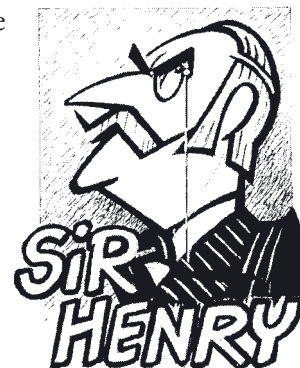
- Ni ser då varken rejäl eller skötsam ut,

- Nä, det är er jag talar om.

En gäst lade märke till den ovanligt stora renligheten på restaurangen och berättade detta för en servitör.

- Ja, vi är stolta över bl.a. våra sanitära försiktighetsåtgärder. Vi måste till exempel alltid ha en sked med oss så att vi inte rör maten vi serverar. Och sen måste vi servitörer ha ett snöre i gylfen så att vi inte rör dragkedjan.

- Men hur får ni in den igen? viskade gästen.
- Jag vet inte hur de andra gör, viskade servitören tillbaka, men jag använder skeden . . .

Tänkvärt!

Verklig styrka är ofta att ge med sig.

Största hotet mot framtiden är likgiltigheten.

Var beslutsam när du funderar på att göra något gott.

Vi tänker mycket mer på användandet av våra pengar som är förnybara än på tiden som är oersättlig.

Verkligt brådskande ärenden är sällsynta – ursäkterna desto vanligare.

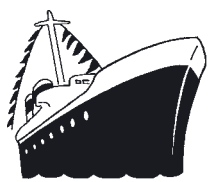
Varje ålder har sina glädjeämnen.

Ålder
är något som
inte spelar någon
roll såvida man
inte är en ost.

Billie Burke

ola
25

SPF:s resekommitté inbjuder till

Arkösund – Sankt Anna, Stegeborg

20 maj. Pris 575:-

Fullbokad. (Endast återbudsplatser).

Bornholm med natur och lätt vandringsresa

5-9 juni. Pris 3.575:-

Med Bornholms främsta naturguide vandrar vi på några av öns okända stigar, upplever sprickdalar med orkidéer och näktergalar, lär oss öns historia och geologi. Vandrar längs kuststigar med havet in på oss.

En dag reser vi ut till Christiansö. Inkl. bussresa t/r, helpension fr.o.m. dag 1 t.o.m. frukost dag 5, alla utflykter, rundturer, vandringar och båtresor.

Tiveden – Norra Vättern

28 juni. Pris 495:-

Vi besöker Olshammarsgården, Birgittakyrkan, Verner von Heidenstams födelserum.

Båttur från Olshammar till Askersund, lunch serveras under båtfärden (Vätternlax).

Färden går sedan vidare in i Tiveden med fikapaus i Tivedstorp.

Sommarresa till Mainau och Tyrolen, Leipzig och Potsdam

10-19 juni. Pris 6.675:-

10 dagar med halvpension, alla utflykter.

Tacksam för intresseanmälan snarast så sänder vi gärna ett utförligt program över resan.

Karlstad museum

1 september . Pris: 320:-

Inkl. bussresa, fm. kaffe på Alsters herrgård. Entré till Karlstads museum och utställningen

Unionstiden 1815-1905 och upplösningen 1905. Lunch på museet.

Resan arrangeras tillsammans med Humanistiska föreningen.

Fyrverkerikonserten i Dalhalla

2-3 september. Pris 1.750:-

Inkl. bussresa, busskaffe, lunch inkl. måltidsdryck och kaffe på Siljansnäs. Entré till Zornmuseet. Ankomst till Hantverksbyn i Rättvik. Middag på hotellet. Entré till Fyrverkerikonserten. 1 natt i delat dubbelrum med frukost och middag. Besök på Nittsjö keramik och Tällberg. Lunch och busskaffe.

Anmälan omgående och senast 1 maj med handpenning 400:-

MAMMA MIA! Cirkus Stockholm

29 oktober. Pris 895:-

Inkl. bussresa t&r, förmiddagskaffe, entré, kaffe och smörgås på hemresan.

Är Du intresserad hör av Dig till resekommittén eller till expeditionen.

Välkomna att resa med oss i Resekommittén:

Sickan Andersson tel. 140 03 • Ingmar Carlsson tel. 390 08 • SPF:s expedition tel. 302 40.

OBS! Till er som betalar till SPF:s expedition: Medtag jämna pengar.

Anmälan till Karlstad museum kan även göras till Tord Lindhe tel. 397 98.